

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, Cassella contro 57. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm. višine v 1 stolpcu 1.000 L. pri objavi 20% popusta, pri kratki objavi 50% popusta.

MALI OGLASI: 80 stotink vsaka beseda v navadnem tisku; mastno 40 stotink beseda; z VELIKIMI ČRKAMI 50 st. beseda. Pri stalnem oglaševanju primeren popust.

Mali koledar.

Nedelja, 1. januarja 1928.: Novo leto, Obrezovanje G. — Ponedeljek, 2.: Ime Jezus; Makarij. — Torek, 3.: Genovefa; Florencij. — Sreda, 4.: Tit; Angela. — Čertek, 5.: Telesfor; Emilijana. — Petek, 6.: Razglašenje G. (Sv. Trije Kralji). — Sobota, 7.: Lucijan.

MALE NOVICE.

Iz Južne Amerike.

Il Montevideo (Urugvaj) pozdravljajo in voščijo srečno novo leto: Pavel Štemberger, Jožef Šuštar, Jožef Maljevac, Anton Udovič, Anton Iskra, Peter Bratovič, Ivan in Jožef Afrič, Jožef Škrl iz Novokračin pri Jelšanah; Franc in Jožef Surina ter Ivan Udovič iz Rupe; A. Vičič z Velike Bukovice; Ivan Bratovič s Pasjaka; Anton Zadkovič z Velih Mun. — Pozdrave šalju braća Hrvati. Niko Bukovščak, Rado Javorščak, Martin Jurša, Pavo Herzeg, Nikola Novosel, Marko in Iva Kundić. — Na svidenje še kdaj v milem domačem kraju. Dotedaj pa naj vas poživi Bog!

Iz Belgije.

Dasiravno je zimski čas, pošiljamo toplo pozdrave staršem, bratom, prijateljem in znancem, posebno pa čitateljem Malega lista. Podgornik Alojzij, Alojzija, Stanislav, Feliks, Dionizij s Trate pri Čepovanu; Povšič Jožef, Suligoj Jožef, Suligoj Ivan, Muroyec Rafael, Povšič Fran, Podgornik Jožef iz Lokavca pri Čepovanu; Šavle Jožef, Kokošar Feliks, Lom Tolminski; Zbona Alojzij, Fabijan Rudolf, Fabijan Alojz, Bate-Sveto; Kavčič Fran, Volarji. (Poslano iz Chatelineau 22. 12. 27).

Cerkveni glasbenik.

Naročnino za Cerkveni glasbenik sprejema David Doktorič, Gorizia Corso Verdi 37. List stane L. 15.—. Vsaka naša cerkev in vsak naš glasbenik mora naročiti ta krasni list, ki tekmuje v vsakem oziru z vsemi listi cerkveno glasbene stroke drugih narodov.

Kdo bo delal.

Prepir je bil za delo in zaslužek. Plovna družba «Istria-Trieste» je sklenila nabaviti novo motorno ladjo. Ladjedelnica v Poli je zahtevala za delo okoli 7 milijonov. Genovska ladjedelnica Odero-Terni je ponudila delo za nižjo ceno in sicer 900.000 L. niže. Pri ti razliki je uprava «Istrsko-Tržaške» družbe delo izročila onim v Genovi, dočim so ti v Istri postali močno nejevoljni. Vsak gleda pač, kje bo ceneje.

Pomoč Albancem.

Radi slabe letine je v Albaniji nastalo pomanjkanje in beda. Italijanski Rdeči križ je za božič poslal kakih 30 vagonov živeža v pomoč potrebnim. Poslali so tudi nekaj obleke.

Vrtoglava visočina.

Italijanski letalec Donati je 21. decembra naredil polet v značne višine z metričkim števcem. Ko se je vrnil k tlom, je števec kazal, da je bil letalec 11.827 m visoko. Take višine dozdej še noben letalec ni dosegel.

Pomen molitvenika.

Na Angleškem je velik spor zaradi molitvenika. Imajo namreč uraden protestantski molitvenik, star že skoro 400 let. Nekateri angleški škofje so predlagali času primerne poprave; drugi so zagnali, da je to kriva vera. Zbornica lordov je vendar sprejela novi popravljeni molitvenik, toda poslanska zbornica ga je odklonila. Med angleškimi protestanti je zdaj ravs in kavs. Mnogi pri tem spoznavajo, da je ves protestantizem zavožen in ne samo molitvenik zastaran.

Srčnega miru in zadovoljnosti blagoslova božjega v vseh rečeh Vam vošči k novemu letu

Uredništvo in uprava.

Združevanje občin.

Občini Šmartno in Števerjan sta združeni v eno samo občino Kojsko, ki nosi uradni naslov San Martino di Quisca. Združeni sta tudi občini Sovodnje in Mižen v eno samo mirensko občino.

Giunta.

Franc Giunta, tržaški italijanski poslanec v parlamentu je bil pred kratkim imenovan za podtajnika pri ministrskem predsedstvu.

Sprememba.

Posestnik devinskega gradu, grof Thurn-Taxis je zdaj svoje plemiško ime predelal v Torre-Tasso.

Izenačenje davkov v Jugoslaviji.

Davčne postavbe v Jugoslaviji dozdej še niso bile enake. V vsaki deželi je bilo po svoje, kakor se je preneslo iz prevojnih časov. Sedanja vlada je resno vzela v pretes to zadevo in polagoma se bo davek izenačil po celi državi.

Za posojilo.

Jugoslovanski finančni minister Markovič je potoval v Francijo in Anglijo. Najprej se je govorilo, da išče zdravja, kasneje so povedali, da bo dobil v Angliji posojilo 100 milijonov dolarjev za zgradbo železnic.

Oblastna skupščina.

V Ljubljani in v Mariboru zborovala sta pred božičem deželna zbora ali po novem rečeno «oblastne skupščine». Proračun ljubljanske skupščine znaša okoli 60 milijonov dinarjev. Naložile se bodo deželne davščine zlasti na uživanje alkohola ter na ponočne zabave, dalje na avtomobile in na porabo premoga. Dežela je določila iz svojega 2 milijona za zgradbo novega poslopja slovenski univerzi. Oba deželna zbora, ljubljanski in mariborski, sta se izrekla za ohranitev in izpopolnitev slovenske univerze v Ljubljani.

Sazonov.

V Nici je umrl ravno pred božičem. Sergij Sazonov, nekdanji carski minister zunanjih zadev. Ministroval je ob izbruhu svetovne vojne in je bil priznan kot spreten diplomat. Nasprotoval je sicer italijanski politiki ob vstopu Italije v vojno, vendar se je moral udati in pristati na londonski pakt.

Sram te boži!

Trockemu so boljše viki, vzeli naslov «tovariš» in ga zopet zmerjajo z «gospodom». Tako je zastopnik marksizma v zaničevanje imenovan gospodom od «tovarišev» rajpnega carja in njegovih ministrov, ki vladajo Rusijo pod rdečo zastavo.

Obsodba.

Emilija Sancin iz Škednja je bila pred tržaško poroto vsled obtožbe, da je sama ubila svojega moža Humberta Sancina, mesarja v Škednju. Porotniki so odgovorili na stavljenja vprašanja, da ga je res ubila, toda ne prav namenoma. Obsojena je bila na 1 leto in 25 dni zapora.

Rešitelj.

Ahmed beg Zogu je dobil naslov «Rešitelj države», ker je sklenil pogodbo z Italijo za obrambo Albanije.

Delavski pozdravi.

Iz Prato na Tirolskem pozdravljajo z novoletnimi voščili: Jožef Tratnik iz Iderskega; Andrej Komac z Bovškega; Ivan Šuligoj iz Levpe; Fran Kokošin s Trnovega pri Kobaridu; Leopold Suligoj iz Lokavca; Matej Debevc iz Brinja.

To je mraz.

Predbožični mraz je bil res do kraja hud. V Ljubljani je prišlo do 23° pod ničlo, v Pragi 27°, v Irkutsku v Sibiriji pa kar 52°. Tržaških 9 ali 10 stopinj je torej daleč za onimi.

OPOMBE.

„Piccolo“ in morala.

Svoječasno smo tudi mi poročali, da je prefekt v Chieti prepovedal nekatere moderne plesne, ki so glupi in nedostojni. Ta ukrep je dotičnemu prefektu v čast. Kaj pa tržaški «Piccolo»? Ta list se prikrito norčuje iz prefekta v Chieti (Piccolo 9. dec.: Il problema centrale delle danze moderne). Pisec smeši pojem morale z ironičnim pridevkom «vzvišena», a koj dožene pridevek «neopredeljiva» (indefinibile). Hoče reči, da je pojem morale samo relativen, čisto negotov, in da je enemu kaka reč moralna, drugemu nemoralna, da pa za to ločitev ni nobenih splošno veljavnih pravcev. Pisec pravi o modernih plesih, da tisto poskakovanje in zvijanje je nadvse zdravo in da manj nedostojnosti ne more biti v nobenem plesu. Dalje pravi, naj gredo (prefekti?) nemoralno drugam lovit, ne na ples, kjer so priče. V takem tonu gre naprej ves članek. Dokaz, na kako nizkem stališču se giblje gotova žurnalistika, ki si po opičje nadeva videz resnobe, a je v bistvu navadna bogtega. Eno stvar priznamo: da je več nemorale v «Piccolu» nego v modernih plesih.

ZANIMIVOSTI.

„Petkov ples“.

Ljudje imajo še vedno nekaj spoštovanja do petka, ki je dan Odrešenikove smrti. Da se jim še zadnje spoštovanje ubije, se radi tu ali tam prirejajo nalašč «petkovi plesi», tudi v dobrodelne namene. — Ponekod se ljudje ob petkih tudi kinematografa ognejo. Da bi pozivili svoj dobičkanosni «kšeft», so lastniki kinematografov vpeljali posebne predstave «za gospe» ob petkih. S prazno reklamno besedo «za gospe» izvabijo mnogo ženstva, da prinese tudi ob petkih ljube soldke v «čine». «Kdor zna, zna», je rekel tisti ki je s svedrom kravo drl.

Na otoku Islandiji.

Na otoku Islandiji ni vrabcev. Ne vemo, ali bi otoku na tem čestitali ali ne.

Prijateljem.

Navada je ob novem letu, da vsako uredništvo pogleda nazaj na izvršeno delo, in da vsaka upravištvo zopet vabi k naročbi. Te nečimernosti se tudi mi ne moremo odreči, toda le v interesu dobre stvari.

Kaj je Mali list storil dobrega tekom petih let obstoja? Liberalci, magnati in gospoda ne bo priznala, da bi bilo kaj dobrega. Za priznanje jih tudi ne vprašamo. Ko se je Mali list ustanovil, obrnil se je takoj do ljudstva, do tistega zaničevanega «folka», ki ga gospoda pozna le, kadar ima od njega kaj potegniti. Ze sama ta odločna kretnja k ljudstvu je naredila prepad med Malim listom in med patentiranimi kulturniki. Pa nas ni sram in ne strah tega prepada. Na naši strani tega prepada je tisto, kar je zdravega in življenja zmožnega v deželi: na oni strani je zapad in mrak.

V bistvu smo bili mi bolj kulturni in bolj napredni kakor tisti, ki krošnjarijo s starim patentom. Priznanje nam je prihajalo in še prihaja iz ljudstva, iz tistega ljudstva, ki ni kulture sito, ampak spoznanja in lepote željno. To ljudstvo je poznalo in umevalo naše namene, poznalo in upoštevalo tudi naše neprilike in težave. Od tega ljudstva pričakujemo tudi nadalje zaupanja, podpore in zvestobe za zvestobo.

Dokler je volja vseмогоčnega Boga, ki z mezincem kreta usodo človeštva, bomo nadaljevali svoje delo in svojo dobro pot. V njegovih rokah smo, Vanj stavimo svoje nade, Nanj se obračajo naše prošnje ob novem letu. «Proklet, kdor zaupa v človeka,» pravi sv. pismo. Cerkev božja pa moli: «Naša pomoč je v imenu Gospoda, ki je ustvaril nebo in zemljo». Kdor z nami deli to prepričanje, naj vztraja z nami na delu za krščansko kulturo. Naj novo leto prinese karkoli, vsekdar obvelja globokomiselni pisatelj izrek: «Vsi smo pod božjo mislijo». Zato bomo ravnali po navodilu Pavlovem: «Vse svoje skrbi Nanj preložite!»

Zato prelagamo svoje skrbi na rame božje in pozivamo prijatelje, naj tudi oni z veseljem zaupanjem primejo za delo v novem letu. Bog in sreča junaška!

Kam gre denar.

Dve milijardi dolarjev je lep denar. Po naše bi zneslo 36 milijard lir. Milijarda je tisoč milijonov. Evropske države trošijo vsako leto nekako dve milijardi dolarjev za vojne priprave. Pa to ni še nič. Enako svoto rabijo ameriške ženske za ciprijo in šminko in podoben šmir. Taka je moderna kultura.

Tojbo nekaj.

Kruppova tovarna v Nemčiji je začela izdelovati zobe iz takega jekla, ki ne zarjavi. Taki zobje bodo bolj trdni in cenejši od zlatih.

Vse na hitro.

Med Berlinom in Dunajem so vpeljali pred kratkim telegrafiranje slik. Z enako hitrostjo kot besedo ali glas prenese žica električnim potom tudi sliko.

Tokovi v morju.

Steklenico, ki so je vrgli z angleškega parnika v morje 1200 kilometrov jugovzhodno od Kapskega mesta v Afriki, so dobili tri leta nato ob Kitajski obali. V tem času je preplavala steklenica 15.000 kilometrov. Zanesli so jo morskimi tokovi.

Zvok v vodi.

Po zraku napravi zvok 333 metrov na sekundo, v vodi pa okoli 1500 metrov. V zadnjem času so začeli z zvokom meriti globino morja, kar je veliko hitreje kot prejšnje merjenje potom uteži.

Novoletne misli.

Za srečo, za srečo hitimo,
si boljše bodočnost gradimo!
Luč vere nam bodi vodnica,
prihodnjega veka — Kraljica!

Neki oče je imel dva sina. Mlajši je bil bolan od rojstva. Bil je hrom na nogah, ni mogel hoditi. Blagi oče je zato toliko bolj ljubil to nesrečno dete in mu je izpolnil vsako željo, katero je otrok izrekel. Kupoval mu je vse igrače, katere si je otrok zaželel. A kmalu jih je bilo konec, saj vemo kako se godi otroškim igračam. In bolno dete se je naveličalo narejenih igrač. Prosilo je očeta za živo stvar, za domačega zajčka in oče mu ga je kupil. A tudi ta živalca ni mogla zadovoljiti razvajenega otroka. Ko se je nekoč zajček izgubil, je prosil otrok očeta za živega konjička. Oče mu ga je kupil in starejši, zdravi brat je moral voziti svojega bratca v majhnem vozičku, v katerega je bil vprežen ta konjiček, po vrtu in po domačem parku. Nekoč pa si je konjiček zlomil nogo in morali so ga dati proč. In nesrečni otrok je zdaj prosil svojega dobrega očeta: Oče, kupi mi kaj takega, kar ne bo umrlo, česar ne bom nikoli zgubil. — «Otrok, otrok moj! Kaj takega ti jaz ne morem kupiti».

Ta ideja, ta misel počiva v nas vseh. Dajte mi, kar ne bo umrlo — prosil in vpije v vsaki človeški duši. Ta glas sliši posebno tisti, ki je že spoznal, da nam življenje izbiže iz rok vse tiste igrače, katerim dajemo tako radi ime «sreča».

Dajte mi nekaj kar ne bo umrlo! To željo nam more izpolniti samo Dete rojeno v sveti noči.

K temu Detetu se pojdimo učiti sedaj ob novem letu in ga prosimo: Daj nam srečo, ki ne bo umrla, ki nas ne bo zapustila. In On, ki je rekel «Prosimo in boste prejeli», nam jo bo tudi dal.

Zadnjih 100 let je doba napredka v zgodovini človeškega rodu. Tehnika si je osvojila zemljo in zrak, industrija je dosegla sijajne uspehe, na vseh pridobitnih poljih je človeštvo doseglo napredek, o katerem pred 100 leti nihče niti sanjati ni mogel. Pa smo sedaj bolj srečni, kot so bili tisti, ki tega napredka niso videli? Ne, nismo! Ves ta razvoj ni prinesel sreče človeškemu srcu. To priznavajo danes vsi. Človek je bil brez tega napredka bolj srečen kakor danes. Toliko nezadovoljnosti kot danes je bilo še malokdaj v zgodovini človeškega rodu. To je jasen dokaz, da sreče človeškega srca ne ustvarja samo materialni napredek, denar, cvetoča industrija in obrt.

Koliko strtih src, koliko nesrečnih družin, koliko nezadovoljnih milijonov šteje današnja doba! Narod se dviga proti narodu, stan proti stanu, država proti državi: v krvavih vojnah, v štrajkih in mezdnih bojih, v politiki in gospodarski konkurenciji si človeštvo uničuje pridobitve dolgoletnega truda in napredka. Milijoni gledajo z nezado-

voljnostjo na one, ki kaj imajo; tu in tam bruhne na dan nezadovoljnost v silnih socijalnih revolucijah, milijone rok se dviga, da odnese lastnino onim, ki jo imajo, a ne samo da odnese, ampak tudi da brezmišlno uniči, ne da bi kdo imel kaj koristi od tega. To je neprestana slika na odru svetovnega gledališča zadnjih 100 let. Narodi hrume v nekem stalnem nemiru, in ne vedo kako in kam. Miru in sreče ni!

Zakaj ne? Kaj manjka človeštvu, da ne more doseči niti one sreče, ki bi jo lahko doseglo? Kaj je vzrok, da narodi sami sebi uničujejo življenje, mir in srečo?

Znameniti poljski pisatelj Adam Mickiewicz je svoj čas svojemu nesrečnemu narodu povedal odgovor na to vprašanje v sledeči primeri:

«Na morju so plule velike bojne ladje in mala ribiška ladjica. In nastopilo je viharno jesensko vreme. Pri takem vremenu je tem varnejša ladja, čim večja je, a čim manjša, tem bolj nesigurana. In govorili so ljudje na obali: «Srečni mornarji na veliki ladji! Gorje pa onim na malem čolnu v jesenskem viharju!» Toda ljudje na obali niso videli, da so se mornarji na veliki ladji opijanili, da so revoltirali in razbili vse instrumente, s katerimi je opazoval krmar zvezde; niso videli, da so ti mornarji razbili celo magnetno iglo. Pa vendar se je zdelo, da so te ladje ravno tako mogočne, kakor prej. Toda, ko so se skrile v temni noči zvezde, in ko niso imeli več kompasa, so se velike ladje zgubile in potopile. Mala ribiška ladja pa je gledala na nebo in na magnetno iglo in se ni izgubila. Dospela je na obrežje in se v viharju razbila a mornarji so se rešili in ohranili kompas in bodo stesali novo ladjo. In pokazalo se je, da je moč in velikost ladij dobra, da jim pa ta nič ne koristi, če ni zvezd in ne kompasa.

In zvezda našega romanja je nebeška vera in kompas pa ljubezen do domovine. Zvezda sveti vsem in kompas kaže vedno proti severu. A kljub temu je mogoče jadrati s to iglo povsod na vzhodu in na zapadu, brez te pa se ladja razbije tudi na severnem morju. Tako plava ladja poljskega romanja z vero in ljubeznijo na morje, brez vere in ljubezni pa se bodo izgubili tudi hrabri in mogočni in bodo doživeli le pogin».

Take nauke je dajal veliki Mickiewicz svojemu narodu, potem ko je v Rimu l. 1829. sam dobil zopet izgubljenno vero nazaj.

Če ni v življenju posameznika, ali pa v življenju naroda kompasa žive vere, se gotovo razbije čoln sreče. Če ni vere, če ni Boga, če ni življenjapo veri, potem tudi ni več zakonov, ki bi vezali v vesti, potem se med narode zarije korupcija, brezvestnost; trenutni dobiček je načelo, po katerem se uravnava vse delo, in tako se rodi krivica na krivico, gineva javna morala, morala med uradništvom, morala med delavstvom in industrijskimi krogi, morala med trgovci,

propada morala med vladajočimi in podložnimi in tako polagoma razpada in propada človeška družba.

Spolne bolezni, razbiti zakoni, osramočena dekleta, zapuščene nezakonske sirote, nesrečne ljubezni, samomori, polne bolnišnice ostudnih bolezni, razdrojenost src, naveličanost življenja, vse to so pojavi modernega življenja — dobe največjega napredka — ker manjka tehnični, industrijski in gospodarski kulturi duše, manjka zvezd idealov in kompasa vere.

«Dnem perdidi — dan sem izgubil» je govoril poganski cesar Tit koncem takega dne, ko ni ničesar dobrega storil. »Dnem perdidi, dan sem izgubil, življenje sem izgubil, zastonj sem se trudil» bi moral priznati oni vek in oni človek, ki je pri delu za vsakdanji kruh in za dobrine tega sveta pozabil na eno, kar je predvsem potrebno. Kaj vendar sveta pridobil, pa če bi sreče srca ne našel, če končno celo pogubi svojo dušo?! Tako življenje je sama izguba! Ves trud, vse delo, ves napredek je zastonj! Nobene vrednosti nima, to vse so same ničle.

Mnogo sreče v novem letu, mnogo sreče v novi dobi! A pred vsem, da bi sami ne razbijali kompasa, ki kaže pot k pravi sreči — kompasa vere! . Th.

Nove knjige.

„Krivoprišežnik“.

Narodna igra s petjem v sedmih slikah. Po Anzengruberju priredil in predelal za slovenske odre Adolf Robida. Drugi popravljen natis. Ljudski oder 2. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1927. Cena Din. 18.—. Že pred časom je pošla prva izdaja Krivoprišežnika. Zato je prav, da je Jugoslovanska knjigarna izdala drugo popravljeno izdajo te priljubljene narodne igre. Krivoprišežnik si je črtal pot po vsej deželi. Njegova vsebina je resnovzgojna in tudi za današnje čase prav prikladna. Prireditelj se ozira na naše razmere in ne nudi nikakih tehničnih težav glede uprizoritve igre. Zahteva 5 moških in 5 ženskih vlog, od katerih so samo 3 vloge večje in težje. Igro vpripori lahko prav vsak, še tako majhen oder. Druga izdaja je precej popravljena marsikaj je izpuščenega, kar se ni obneslo, in tudi dialog je mestoma popravljen. Nad vse važne so opombe, kjer najde režiser praktično navodilo, kako naj uprizori grom, streljo, vihar, dež itd. Pridejana karakteristika nastopajočih oseb je kratka, a izčrpna in bo gotovo povsod dobrodošla. Tako je izdal Ljudski oder letos na novo Molierovega Skopuha, Lumpacija vagabunda, Zapravljičca in Krivoprišežnika. S temi štirimi izbranimi igrami, ki zastopajo burko, klasično veseleigro, sanjsko - realistično in težko dramo, bo lahko vsak oder nudil vsakemu obiskovalcu nekaj, kar si bo želel. Popravljeni «Krivoprišežnik» je pa tudi primeren kot šolsko čtivo, ker vsebuje mnogo vzgojnih momentov in ima lepo moralno jedro, gladek slog in potrebni komentar.

Zapravljičec.

Igra v 8 slikah. Priredil in predelal Adolf Robida. Ljudski oder XI. sv. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1927. Cena Din. 18.—. Igra je prirejena za slovenske odre in prikrojena za naše razmere. Zahteva 19 vlog, 14 moških in 5 ženskih. Vendar je prirejena tako, da se lahko brez škode igra z 9 moškimi in 4 ženskimi vlogami. Kulisni aparat ne stavlja nikjer večjih zahtev, kot jih zmorejo naši slovenski podeželski odri. Igra obravnava problem, da je nehvalečnost plačilo sveta. Prav kratko bi se dala vsebina povedati takole: Bogataš Vesel zapravlja svoje premoženje in odide končno v svet, kjer požene še ostanek svoje imovine. Ko se vrne kot berač domov, najde zevetje pri svojem bivšem slugi, mizarju Tinetu, in njegovi ženi Rozi, katero je svoje dni po nedolžnem spodil iz službe. Seveda je to samo skica glavnega dejanja, katerega prepleta še vse polno stranskih nitij, ki se končno vse povsem zadovoljivo razvoljajo. Pisatelj pozna življenje in ga riše ostro in naravno, resnično in toplo. Ima gorko besedo za reveža in čuti s trpinom. Igra nudi tudi precej šaljevih prizorov, tako da bo tudi tisti, ki je rad vesel, prišel pri kupletih na svoj račun. Prepričani smo, da je Jugoslovanska knjigarna z «Zapravljičcem» prav zelo ustregla vsem odrom, ker bodo našli v tej igri vse, ker želi podeželska publika in ki je kljub temu pesniško delo in ima zlato jedro.

Tibera.

Tibera potisne svoj izliv vsako leto za 4 metre naprej v morje. Seveda to še davno ni toliko kot naraste izliv Pada.

Vsako soboto polnočnica.

Za škofijo Breslau (Vratislava v Šleziji pod Nemčijo) je Rim dovolil za dobro petih let, da se sme vsako nedeljo že opolnoči služiti sv. maša, katere se udeležujejo hotelski, kavarniški in gostilniški uslužbenci, ki bi bili zaradi zaposlitve v teh obratih sicer brez nedeljske sv. maše.

Sveto pismo v raznih jezikih.

Prva italijanska prestava je bila napravljena leta 1270., francoska 1294., angleška 1350., nemška 1378. leta. Prvo slovensko prestavo pa je izdal sveti Ciril že leta 860., torej 500 let pred nemško izdajo.

Veliko mesto.

Njujorku so zadnji čas pridružili še dve predmestni občini, Norwalk in Conn. S temi vred šteje Njujork devet in pol milijona prebivalcev. London že zaostaja za njim, ker ima le sedem in pol milijona ljudi. Kako velike so te številke, vidimo po tem, da ima vsa Italija 40 milijonov duš in nekako toliko tudi Francija.

Ljudska pratika

je izšla.

:: Zahtevajte jo povsod! ::

PODLISTEK.

Ivan Cankar:

„To so pa rože!“

Ko je profesor Bercé *) umiral v daljni ogrski deželi, so mu njegove učenke poslale iz Ljubljane šopek rož. Pogledal jih je in je rekel: «To so pa rože!» V teh otroških in žalostnih besedah, privrelih iz umirajočega srca, je bilo nezaslišano

*) Bercé je bil mlad profesor italijanščine in fra franjoščine v Ljubljani. Ili je moral na vojsko kakor drugi in je umrl v bolnišnici v Ogrskem. — Cankar je pisal ta sestavek pod skupnim naslovom «Podobe iz sanj» tekmo svetovne vojne. V njih je risal v nedosežni umetniški obliki vsi bridkost stiskanih src. «Podobe iz sanj» so že dosegle evropsko slavo in so prevedene tudi na italijanski jezik.

začudenje, že strahu podobno. Časi mladosti, veselja in rož so bili više nego na onem svetu, globlje nego v grobu; in prikazali so se osuplim očem kakor duhovi iz pozabljenega življenja. Grozota pa je, da je bilo v resnici to pozabljeno življenje na pragu priprtih duri, komaj šele v veži, tako da bi natanko uho lahko razločilo njegove zadnje korake. V izbi je sladki vonj mladosti, ali že je nedosegljiva roki in spominu, večnost je do njé.

Kdo še misli, kdo govori, kakor je mislil in govoril pred nekaj dnevi? Ker le nekaj dni je vmes. Tudi obrazi niso več tisti, ki so bili včeraj, hoja je druga, vse gibanje drugo. Človek je stopil pred izbočeno ogledalo; tam vidi svojo spako in se ne pozna več; celo ne spomni se, kdo je bil. Sree, to žalostno srce pa sluti svetlo podobo; in v slutnji je še svetlejša in slajša, nego je bila tam zdavnaj.

Ali boji se človek solnca, boji se rož. Poveša oči, nezaupljiv je in preplašen, kadar mu slutnja potrka na srce; solnca in smeha ga je sram. Ne vzdihuje po svoji prejšnji podobi, obrača se od nje, pobeognil bi rad. In to ni starost; saj je vmes komaj nekaj dni, le korak iz veže na prag.

Starec se smehlja rožam mladosti, boža jih z ljubečo roko; še z mrzlim dihom smrti same se spaja njih topli vonj. Zaljubljenimi očmi gleda na bela, rosna lica, ki so jih nekoč poljubljale njegove mlade ustnice; z mirnim smehljamem gleda celó na čiprese in grobove. Vse, kar je bilo, je njegova prava last; nobena vesela ura ni izgubljena za zmerom, temveč je nov cekin v skrinji bogastva, ki se ne dá potrositi nikoli. In kadar reče: «To so pa rože!» — se ne začudi nič; ker rože so v njegovem srcu.

Ti pa, ki nisi starec, ti ki si komaj šele živel, ti si plah, gledaš duhove. Greš mimo nageljna, ki ti je cvetel še sinoči, poveseš glavo in molčiš. Vprašam te po ljubicu, pa se oziraš, če me kdo ni slišal. Kaj te je sram te ljubezni? Vprašam te po glasnih urah, ki smo jih prevrskali ob vinu v mračni kleti, pa se obrneš v stran. Kaj ti je žal zaradi njih? Rad bi govoril s teboj o tistih časih — oj, kako so še blizu! — ko smo bili močni in zdravi in so naše pogumne misli razmikale oblake, se žogale z zvezdami. Spomni se, kako se je takrat vzdignil naš ponos više od orla; kako nam je bila prihodnost polna veselih zmag, že v samem pričakovanju izbojevanih; kako smo, vitezi, rešili zalo kraljično, domovino, iz brezdna sramote in bolečin. Spomni se; kaj ni bilo vse to še včeraj, ah, še pred kratko uro? Ti strmiš v ta črna tla, si tih in bled. Osupla

Ivan Baloh:

Spomin na sveto noč.

Svetišče v Rimu dali so zapreti, ko vladal mir v cesarstvu je povsod; zaprto bilo je, ko je Gospod prišel, da reši rod prokleti. Zapri se, pekel, zdaj, glej, Kralj prihaja, da združi zemljo in nebo, da zbrše z usmiljeno roko prokletstvo, ki ves svet obdaja. Veseli zdaj se svet, sedaj si prost, otet; prišel nocoj je tvoj rešitelj, ljubezni in miru znanitelj.

Pred betlehemske hlev stopimo, v nedolžni se obraz ozrimo, roke v molitev tu sklenimo. Povsod čarobna tiba noč... Bog sam prižiga lučice brez števila. Čuj! Angelskega zbora je z višave se pesem veličastna oglasila. Po zemlji mrzel veter veje, a dete diš živali svestih greje; zavila v borne ga plenice ljubav presvete je Device. Pred detetom pastirjev trop kleči, ponižno in pobožno ga časti. Kako ljubo to detece smehlja se, ročice stega k njim veselo, kot bi objeti vse hotelo, pritisniti v ljubezni nase. Li veš, kaj bo plačilo Tvoje? Ozri se na goro; poglej, kako Ti lastni rod kriči «Na križ!» — besneče zasaja v glavo trnje Ti bodeče; poglej roke, noge, prebodeno srce; poglej krvavo truplo Svoje, občuti boli vse... Poglej tam križ, kjer zapuščen na Golgati visiš, za toliko ljudi zastoj trpiš! — Za vse to veš, za vse to znaš, a v prsih srečeče imaš, ki Ti v ljubezni plameni, za svet umreti Ti veli. In svet? Ljubezni vzora ne pozna, za bol, trpljenje nima več srca.

Glej, razsvetljene so nocoj dvorane, božično se drevo žari in med povablence mogotca zbrane daril se mnogo razdeli. Res, krasno vse... A meni zdi se, da na drevesu mnogo solz blesti se, o solz, teh prič premnogih bolečin, katere zanj prebolel je trpin.... In hvali vse «dobrotniku» roko, vse klanja se, a v srcu hlini, saj njemu znak bogastva je samo — na ta večer — spomin edini. In on se smeje igrajoč nocojšno sveto noč!... K počitku delavec njegov se vrača pozno v noč domov; seboj prinesel ni daril, da bi med svojce jih delil, a zadovoljen mora biti, če s kruhom samim jih nasiti. Bolest razjeda mu srce, mraz trde ude mu pretresa, neznošno zdi se mu gorje, ko zre v nedolžna jim očesa

A tu noči se spomni svete, v spomin mu pride božje dete, katero kralj je zemlje in neba, a prenočišča mu nikdo ne da. Iskat pred jaslice gre tolažila in z njim poklekne deca mila, nebeško dete kliče na pomoč nocojšno srečno noč!

Odšel mladenič je med svet, okusil njega je bridkosti. Nocojšne uživati radosti med svojimi želi si spet. In ko se vrača v svoj domači kraj, mu misli ubajajo v mladost nazaj: zbistril si um je, vedno ljubil, a svoj najdražji je zaklad izgubil: kar mati ga učila je, kar v srce mu vcepila je. In gleda množice, ki v cerkev vro, poslušajo speve spet v domačih glasih, zvonove, ki tako lepo pojo.... tako kot nekaj vse v mladostnih časih. Še on v svetišče pot zavije, i njega žene skrivna moč, pred jaslicami si srce izlije, nocojšno sveto noč.

Kot ta, tako stori naj svet, nazaj se vrne k Njemu spet. Pred jaslicami vpraša naj človeški rod: Zakaj se v hlevu je rodil sveta Gospod, zakaj spočela je deviška mati, zakaj nebo zapustil je vladar, da živel bi med nami kot med brati? Postal je hlapec angelov Gospod, da rešil suženjstva bi zemski rod. Iz te ljubezni vira naj se svet uči, kjer dete z vzgledom jasno govori. Pred njim v solzah kesanja naj se izjoče in kliče svetemu Bogu: «Odpusti, Oče!»

Iz nekdanjih dni.

Pred osemdesetimi leti je bilo po naših cestah drugačno življenje, kakor dandanes. Stari ljudje se še spominjajo nepregledne vrste voz in živine, ki se je pomikala naprej, podobna karavanam. Takrat, ko še ni tekla železnica po naših krajih, vozili so razno blago iz kraja v kraj težki vozovi, takozvani «parizarji»; navadno s tremi pari vprežne živine. Trgovske ceste so vodile proti zapadu: iz Ljubljane preko Vrhnike in Vipave v Gorico; preko Planine, Postojne, Senožeč in Sežane v Trst; preko Cirknice, Šent Petra in Prema v Istro. Najbolj obljudena pa tudi najnevarnejša cesta je bila takrat od Planine, Postojne, Senožeč in Sežane do Trsta. Vozniki, popotniki in živina so se morali boriti z raznimi naravnimi elementi, z mrazom, vročino in čestokrat tudi s strahovito burjo, ki razsaja še dandanes po golih kraških planjavah; pa tudi z razno rokovernjaško drupaljo, ki je prežala ob cesti na mimo idoče ljudi. V podzemeljski duplini v «Betnjaku» blizu Štorij se je skrival s svojo drupaljo rokovernjaški papež «Jurij Skobeč», kateremu so rekli tudi «Črni Jurij» «Ljudstvo pripoveduje o njem razne pravljice, katere pa menda niso povsem resnične.

beseda, kakor vzdramljena iz polusanj, šepetaje na ustnicah: «To so pa rože!» Greš dalje, ne ozreš se ne name, ne v svoje srce.

Kaj bi ti očital, tovariš v bridkosti? Tudi meni se je zgodilo tako in še huje. Kar sem nekoč doživel veselega, kar žalega, vse mi je bilo pesem; prijazen pozdrav, ljubezniv pogled, vse mi je bila pesem; in tudi belečina, tudi ta mi je bila pesem, in ta še najslajša; ljudje so stali na polju, so se spogledali in so poslušali z veseljem začudenjem. Meni so prepevale naše gore in naše doline, koder sem hodil, in moje srce je prepevalo z njimi; še kadar se je vesoljno nebo razjokalo, so bile solze biseri, ki so prepevali v pisani mavrici.... Tih je zdaj, vse tiho, tišje nego o polnoči; od nikoder ni pesmi, še iz grobov ne; jaz pa bi rad pel, duši me v grlu in v srcu.

Tja pojdem, kjer so rasle moje naj-

lepše rože, tja, kjer sem poslušal svoje najslajše pesmi; v tiste kraje pojdem, ki so poslušali smehljaše moj prvi glas, veseli klic škrlatca pod solncem. Tolikokrat so mi dali tolažbe; vselej, kadar sem prišel utrujen, pust in premražen, so mi dali okrepčila in čistega ognja. Kje so? Zbegano oko jih išče, ne vidi jih. Še na grobovih ni ne cvetja, ne znamenja.

Ali bi se tja povrnil, v tiste blagoslovljene kraje, kjer se je moje srce trepetaje odprlo nezasiškanemu čudežu, ljubezni? Tja se povrnem; vesele pesmi so tam, vroče in sočne!... Spomni se, draga na rdeče ciklamne, ki sem te z njimi posul, tam v soparni senci, kraj smrekovega gozdiča, pod avgustovim solncem, ki je v dolgih poljubih pilo, sesalo vaše razpaljeno zemljo. Tvoje oči so bile napol odprte, gledale so tiho in globoko, dvoje sinjih jezer; tvoje ustnice so bile napol odprte, smehljale so se trudno in žejno. Kakor

Za časa francoske okupacije je rokovernjaštvo precej ponehalo, ker je takrat proti rokovernjačem brezobzirno nastopal maršal Ilirije Marmont, vojvoda Dobroniški. Več o rokovernjačih lahko zveš, če čitaš Jurčičev roman *Rokovernjači*.

Po odhodu Francozov, se je rokovernjaštvo zopet obnovilo; k tem so se pridružili še razni furmanski pomagači ali «praskarji», katerim ni bilo dosti zupati. Dogodilo se je celo, in sicer dvakrat — enkrat na dolenskem mostu med Senožečami in Štorjami, drugičkrat «na Polanah» med Sežano in Opčinami — da so neznani roparji napadli poštni voz, ga razbili in oropali, kočijaža pa težko ranili. Domneva se, da so to storili domačini. Tudi posamezne osebe osobito ženske so napadali, jih oskrnili ali jih celo pobili. V jami nedaleč od Farnetič počiva po ljudskem pripovedovanju marsikateri «leblajter». Še celo med gostilničarji, ki so izvrševali svojo obrt po samotnih krajih, so bili zločinci. Večkrat so ti svoje goste, ki so prenočevali pri njih, ubili in oropali.

Tak žalosten dogodek se je dogodil okrog leta 1830. v Danah pri Sežani. Nekega zimskega večera je prišel v gostilno, ki se nahaja med Sežano in Štorjami — bogat živinski trgovec. Tamkajšnji gostilničar, ki je bil ob enem tudi lastnik hiše št. 4 v Danah, je takoj «pogruntal», da je mož petičen. Zvabil ga je na svoj dom, ga tam ponoči zaklal

ter mu denar pobral. Iz strahu pred kaznijo ga je potem pokopal na svoji njivi «V Juštih». Dancem se je sicer dozdevalo, da se je nekaj zgodilo, vendar hudobija ni prišla takrat na dan, ker ni nikdo pozvedoval po zaklanem trgovcu.

Kakih štirideset let pozneje, ko so Danci na dotični njivi kopali grape za trte, naleteli so na ogromni kostanjak, ki je bil brezdvomno ostanek onega nesrečnega trgovca. Odkritje so takoj naznanili takratnemu sežanskemu župniku Josipu Komanu ter ga vprašali za svet, kaj jim je storiti. Po nasvetu župnikovem so okostnjak zopet položili na prejšnje mesto ter ga zagreblili. Da ga ni svetoval župnik zagrebsti v blagoslovljeno zemljo, je bil vzrok ta, ker se ni moglo dognati, kake vere je bil pokojnik.

Po smrti ubijalca, kateri je umrl nesposkoren nagle smrti, zadet od kapi, so nastale med Danci čudne govoriče. Pravijo, da so videli v dotični hiši ob vsakem času, po dnevu in ponoči, čudne reči. Matevžek Lazarjev, kateremu se je vsled tega baje omračil um, je trdil, da je videl pokojnika ob belem dnevu v družbi raznih pošasti. Seveda so te govoriče morda pretirane, vendar nekaj je že moralo biti!

Taki slučajni so se zgodili marsikje, o katerih pa ustno izročilo ne pové ničesar.

Pismo iz Urugvaja.

Montevideo, 18-XI-27.

Sl. uredništvo!

Blagovolite sprejeti v predale vašega cenjenega lista malo novic od naš izseljencev, ki bivamo v urugvajski republiki, kako živimo in kako je z delom in zaslužkom. Potrebno pa je tudi, da odgovorimo malo na pisma, ki nam jih pišejo v obilnem številu naši nekdanji znanci in prijatelji.

Industrija in delavstvo.

Ta republika nima razvite industrije. Tovarne, kar je pomembnejših, se lahko na prste seštejejo. Brezposelnost je zelo velika. To se vidi zlasti očitno pred tovarnami mesnega izvlečka, katere začno najbolj delati zdaj v poletju (v Urugvaju je poletje, ko je v Evropi zima). Pred temi tovarnami čaka jutro za jutrom na stotine delavcev, ki čakajo na sprejem. So tudi taki vmes, ki niso že po tri do štiri mesece prijeli za nobeno delo. Življenje takih brezposelnih je žalostno. Eni se stiskajo pri svojih znancih; tako so natlačeni po nekaterih stanovanjih, da je bolj podobno brlogom, kakor človeškim stanovanjem. Drugi bivajo v «Hotelu emigrantov», kjer pa tudi vlada nesnaga; pomešani so tam ljudje vseh raznih narodnosti, največ pa je Poljakov.

So dalje taki izseljenci, ki se preseljujejo peš iz Argentine v Urugvaj, od tu v Brazilijo, od tam pa spet razočarani nazaj.

Nekaj je tudi takih, ki delajo zemljo, a teh je še najmanj. Nekateri imajo zemljo v najemu, a med njimi menda ni nobenega Slovenca. Drugi pa delajo na dnevno. Taki zaslužijo po 20-25 zlatih pezov na mesec; dela se pa od zore do mraka, in razen v poletni vročini tudi opoldne ni nobenega počitka. Sploh se mora tod pri vsakem delu trje delati ko pri nas v Evropi.

Sedaj se nekaj dela dobi še pri asfaltiranju ulic in pri novih zgradbah, ko pa to preide, bo še enkrat toliko ljudi brez dela, če se v tem ne odpre kakó drugo.

Razmere v poljedelstvu.

Tukaj so nekateri živalski škodljivci, ki delajo prav strašno škodo poljedelcu. V prvi vrsti so kobilice; če pridejo te, je za njimi kakor požgano. Drugi škodljivci je neka živalica, štirikrat tako velika kot muha; ta se spravi nad nežno in sočno zelenjavo, pa tudi krompirju ne prizanaša; prej bujno rastoča zelenjad ali njiva krompirja — prilete ti požrešneži — in čez dva dni ostanejo le debelejši deli brez listja, njiva pa vsa črna od «vakize» — tako se tukaj pravi temu škodljivcu. Tretja nadloga so tukaj mravlje, ki se po rasti ne ločijo dokaj od naših črnih mravelj, le bolj močne so in strašno požrešne. Kjer začutijo kaj dobrega, se razdele v kompanije: en oddelek klesti, drugi nosi, tretji pa spravlja v shrambe. Če padejo na pr. na kapus, ostanejo za njimi le gofi trsi. je v mraku, ne vidim je.

Prepeval bi, zato vsaj bi prepeval, da se zgane ta tišina, ki je strašnejša od same smrti.

Zapoj, duša, zapoj o bolesti, najgloblji, najbolj pekoči in najlepši od vseh! Zapoj o bolesti, ki vre in vpije brez nehanja iz te uboge zemlje, ki jo ljubiš. Oj še ta pesem, še ta najvišja, edina, še ta molči. Srce je zaklenjeno, ječi pod zapahi; glava klone, ustna šepetajo komaj zavedno, v tistem začudenju: «To so pa rože!» In tudi bolest je le še slutnja brez lica in besede.

Tako blizu je vse in tako daleč; vse, kar je bilo glasnega, živega in našega; tako blizu je, da se nam še srce vije in para od slovesa; tako daleč da že groba ne vidimo več, ne moremo zapeti žalostinke, postaviti znamenja. Ustna bodo kmalu obnemela, komaj šepetajo še ob spominu, ki beži za gore: «To so pa rože!»....

V poljedelstvu je še malo naprednosti. Kjer je zemlja bolje delana, se tudi škodljivcev z različni pripomočki bolje obvarujejo, kjer je pa slabše delana, vse malo zaleže.

Podnebje.

Tukajšno podnebje prištevajo med boljše v Južni Ameriki, vendar je dokaj različno od našega v Evropi. Snega ni. Slana pada velika jeseni, pozimi in pomladi. Pozimi je zelo deževno in mrzlo, a zemlja ne zmrzne. Pomlad je vetrovna, poletje vroče; posebna vročina je v decembru, januarju in februarju; dežja ta čas malo pade, vroči vetrovi prinašajo podnevi neznošno vročino, a noči so hladne, če ni oblačno; včasih pa pride taka vročina, da ni vzdržati, a zavetja in sence ni dobiti.

Domačini.

Ljudje so tukaj mešano pleme belokožcev, črncev in Indijancev. Kože so temne. Črnpolti ljudje uživajo ista prava kakor potomci Italijanov in Špancev, ki imajo v deželi večino. Jezik se tod coveri španski.

Domačini nas priseljencev nič radi ne gledajo. Pravijo nam «gringo». Ta beseda menda izvira iz angleščine, ki se govori v Severni Ameriki. Domačini pravijo torej, da je že tako zanje slabo, pa pride še «gringo», da jim odjeda kruh. Priseljenci so za delo bolj pridni in veščji, pa jih podjetniki raje vzamejo na delo nego domačine.

Glede državnih del obstoja poseben zakon, da morajo delavci zaslužiti najmanj 2 peza in pol, kar je skoraj isto kot dva dolarja in pol. Toda zakon določa tudi, da se k državnim delom, bodisi naravnost, bodisi s posredovanjem podjetnikov, ne sme vzeti več nego 20% tujih delavcev, drugih 80% pa le domačini.

Zasluzki

Pri zasebnih delih je plača od 1.20 naprej po delu in sposobnosti. Zidarji imajo tukaj precej dela in tudi že primeren zaslužek po 2.70 in tudi 3 do 3.50. Enako mizarji in stavbeni tesarji. Dobro zaslužijo spretni čevljarji, kamnoseki pa tudi mornarji.

Pri mornarjih je zaposlenih precej Dalmatincev. Na delih pri asfaltiranju in zgradbah je več nadzornikov iz Hrvaškega primorja. Prišli se največ iz Francije, kjer so poprej delali.

Za sedaj ne moremo nikomur priporočiti izselitve v Urugvaj. Ni treba verovati vsakomur, če piše, kako se mu izvrstno godi. Tako je nekdo pisal domov, da je delovodja, da ima lastno hišo in da zasluži 7 zlatih pezov na dan. To tako niti inženir ne zasluži. Pa tri mladeniče, ki so bili namenjeni v Argentino k svojim znanecem, je tako poročanje zmotilo, da so se izkrcali v Montevideo. Ko so pa videli, da je dotičnik le navaden delavec, so bili zelo razočarani. Morda je res kdo tukaj, ki so mu izredno dobro godi, toda jaz ne poznam nobenega takega. Če hoče kdo kaj poslati domov, mora stiskati in če bi bil doma tako varčno živeti, bi morda tudi kaj prihranil.

Kulturne razmere.

Gotovo vas veseli zvedeti, kakšne so razmere v verskem pogledu. Tukaj je precej drugače nego pri nas. Pri nas hodijo v cerkev le bolj siromašni sloji, zlasti kmetje; tukaj pa hodijo vanjo bogatini, seveda pretežno ženski svet. Kmetov je tod zelo malo, da bi se kaj brigali za verske reči. Posebno je žalostno, kar sem opazil, da so celo na božič in velikonoč orali in delali na polju. So pač kristjani le po imenu. Delavci se nasploh samo norčujejo iz vere in cerkve; le redki so verni. Pa tudi ni čudo, ker časniki in podobe, ki smešijo vero, so že otrokom dostopni in kar otrok sprejme, to mož obdrži in tako on potem vzgaja naprej tudi svoje otroke. Najbolj se spoštujejo tukaj spomin mrtvih na praznik Vseh svetih popoldne in vernih duš dan. Vse je tedaj nekam svečano in praznično, vse polno ljudi na pokopališčih, grobi lepo okrašeni.

Zelo se opaža zdaj delavnost protestantov in njihova propaganda. Med ljudmi javno dele tiskane odlomke iz evangelijev, vabila na konference in govore, ki jih imajo na raznih krajih v mestu. Pravijo, da te shode precej obiskujejo ljudje siromašnih slojev. Koliko je na tem resnice, ne vem.

Cesar Viljem.

Ugleden angleški časnikar je obiskal bivšega cesarja Viljema na gradu Doorn v Holandiji. Svoj obisk tako le popisuje:

«Ako bi ne bil imel priporočilnega pisma generala Ludendorffa, bi najbrže ne bil prišel v bližino excesarja Viljema. Z nekoliko zastarelim taksametrom sem se od postaje bližal s stolpi obdanemu gradu, kjer v prognanstvu živi bivši vojni gospod Viljem Hohenzolernski. Livriran strežaj me je vodil v majhno čakalnico, v kateri mi je bilo treba le par trenutkov čakati, ker je kmalu stal mlad gardni častnik poleg mene. Vodil me je v prvo nadstropje ter me v nekaki knjižnici pustil samega. Toda to se mi je le dozdevalo, kajti v naslednjem trenutku sem poleg kamina opazil visoko, toda nekoliko upognjeno postavo. Dvoje trudnih oči se je srečalo z mojimi, na licih sem opazil globoke črte, katerih tudi siva brada ni mogla zabrisati. Bil je to bivši pruski vojaški polbog, mož, kateri je svet pokril s krvjo ter pahnil milijone v bedo in siromaštvo, mož, ki so mu bile pogodbe krpe papirja. Toda kakšna prememba.

Opravljen je bil v navadno sivo uniformo, na kateri je imel eno samo dekoracijo, črn trak — zdelo se mi je, da železnega križa, vendar s sigurnostjo tega nisem mogel ugotoviti. «Od mojega prijatelja Ludendorffa prihajate?», me je cesar ogovoril, «je li zdrav?» «Zelo dobro se počuti, Vaše veličanstvo», sem odvrnil poslušujoč se nekdanjega naziva in kakor ga nazivlje vse osovbe gradu Doorn.

«Sedite. Spila bova kozarec vina». Pozvonil je in v dveh minutah je strežaj prinesel na srebrnem podstavku steklenico in dva kozarca. «Na Vaše zdravje in naj bi vam današnji obisk ostal v trajnem spominu», je napil excesar. Nato me je peljal na vrt in mi pokazal, koliko je posekal drevja, prijel za sekiro in pričel sekati kot star izkušen drvar. «Tudi star človek se mora gibati», je pripomnil, ko je sekiro odložil.

«Mirno življenje je tukaj», sem omenil, ko sva stala ob gozdu. Cesar se je zagledal nekam v daljavo, ali v preteklost ali prihodnost? Kdo ve?

«Da, mirno je tu», je dejal kot bi govoril samemu sebi, «toda kmalu bom popolnoma okreval od svoje bolezni — duševne bolezni in stopil bom v svet».

«Ali se mislite vrniti v Potsdam, Veličanstvo?», sem tiho vprašal.

Kot da bi se prebudil se je urno okrenil, oči so se mu zasvetile in dvignil je desnico. «Vrnil se bom, gotovo se bom. Nemčija je brez mene kot otrok brez očeta». Pristopil je strežnik ter naznanil, da je obed pripravljen. Hotel sem se posloviti, toda cesar me je pridržal pri obedu. V obednici je stala Hermina, katera mu je sledila v prognanstvo, kjer jo je poročil. Pri mizi smo sedeli le štiri osebe, cesar, njegova žena, katero nazivajo Zofija iz Doorna, grof von Schewin ter jaz. Obed je bil prvovrsten in na moje veliko presenečenje — francoska kuhinja (cesar je sicer hud nasprotnik vsega francoskega, o. ur.). Pri kavi mi je cesar ponudil najboljšo turško cigareto. Ko je spuščal dim cigarete v zrak, je tako mimogrede pripomnil: «Rusija drvi v prepad. Nikogar nimajo, ki bi zadosti trdno držal v roki vajeti vspenjajočega se konja. «Viljem», se je oglašila žena, «utrujen si leži». Razumel sem migljaj ter se poslovil. «Pišite v vašem svetovnem listu, da se srečnega počutim tukaj — da mislim samo na mir in da je nemško cesarstvo še vedno in neizbrisno zapisano v mojem srcu, kot je bilo v srcu Bismarcka».

DOPISI.

PRVAČINA.

Od 11. do 12. decembra smo imeli v naši fari sv. misijon. Gg. lazaristi z mirnega Gradu so naš s sveto vneto vzpodbujali k pravemu krščanskemu življenju. Cerkev je bila posebno zadnje dneve nabito polna. Prav pridno so prihajali tudi Zaloščani iz oddaljene podružnice. Zares smo bili ganjeni v petek zvečer po krasnem spravnem govoru g. Zdešarja, ko je stopil pred altar naš priljubljini dušni pastir g. Primožič in s solznimi očmi nas prosil odpuščanja. Vsi smo bili gotovo teh-le misli in vzdihnil: kaj bi mu odpustili saj nam ni storil nikdar nič žalega. Še mi smo dolžni prositi njega odpuščanja. Poskrbljeno je bilo tudi za tu bivajoče Italjane, kajti g. so spovedovali in pridigovali tudi v njihovem jeziku. V nedeljo se je udeležilo zaključne procesije veliko ljudi tudi iz sosednih občin. Zahvaljujemo se našemu g. župniku in g. misijonarjem, da so nam dali dušnega okrepčila in pravega srčnega miru.

PODSTENJE pri Bistrici.

Po kratki a mučni bolezni je umrl posestnik Matija Možina, star 70 let, mož velike in močne postave. Bil je priden in razumen gospodar, razumel pa se je tudi na razna druga opravila. Leta 1878. je sestavil stensko uro, ki še danes dobro gre; vsa je iz lesa, tudi kolesa, samo zobje so železni. — Blagemu pokojniku naj Bog podeli večno plačilo. Zaljučnim naše sožalje.

RICMANJE.

Božične praznike smo lepo praznovali. Dobili smo duhovnika iz Trsta, preč. g. Urđiča, ki je vršil cerkvena opravila in je imel tudi kaj lepe nagovore pri vseh sv. mašah. Želimo, da bi še večkrat prišel k nam, posebno pa za praznik sv. Jožefa. — Cerkev je bila za praznike lepo ozaljšana. Slovesnost je poveljevala ubrano pritrkovanje zvonov. Petje je bilo izvrstno, zlasti bariton-solo je imponiral. Nameravalo se je poprej, da bo sodelovalo tudi godbeno društvo, pa je ta točka odpadla radi nekkih zaprek ter se bo baje nadomestila na dan Novega leta.

SELCE pri Šentpetru.

Podpisani pogorelec iz Sele pri Št. Petru na Krasu, voščimo srečno in veselo novo leto vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem ter vsem, ki so nam pomagali ob času ognja in po ognju. Zahvaljujemo se požarni brambji iz Slavine, Zagorja, dalje miličnikom iz Sele in Št. Petra, financim in vojaštvu, kakor tudi vsem prebivalcem domače in sosednjih vasi ter sploh vsem, ki so nam pomagali ob času grozne nesreče. Vojaškemu poveljništvu se zahvaljujemo, ker nam je hitro preskrbelo živež, šotore, postelje in odeje. Vladi in nje načelniku za izdatno in hitro podporo; Hranilnici in posojilnici v Št. Petru na Krasu, županstvu iz Postojne ter gosp. Kovačiču iz Slavine; častiti duhovščini in vernikom za milodare, darovane po cerkvah. Posebno pa se zahvaljujemo gosp. podežtatu iz Št. Petra na Krasu, kateri je zlasti v prvih dneh nesreče, ko smo bili vsi obupani, prav po očetovsko skrbel za nas. Dalje se zahvaljujemo kmetijski družbi iz Trsta za seme in umetno gnojilo za jesensko setev; gosp. Šebrle iz Postojne za znižano ceno peska, ter vsem drugim darovalcem, kateri so kaj darovali za pogorelce, bodisi živež, obleko ali denar. Obenem se zahvaljujemo vsem darovalcem sena, peska in lesa. Vsem voznikom, kateri so nam zelo mnogo pomagali pri vožnji peska in lesa iz gozdov.

Ker smo še brez domov in strehe in je pritisnila huda zima, si vsakdo lahko predstavlja, posebno tisti, kateri so tako nesrečo že izkusili, kako je to hudo zlasti po zimi.

Končno se še v bodoče priporočamo dobrim in usmiljenim srcem za kakršnokoli pomoč in se že vnaprej zahvaljujemo in želimo, naj vse Bog na priprošnjo sv.

Florjana odvaruje časnega in večnega ognja.

Sele, dne 24-XII. 1927. Česnik Franc, Milharčič Luka, Miha Smrdel, Ivan Abram, Anton Kristan, Barnaba Žitko, Franc Žitko, Možina Jožefa, Wartbüchler Ivan, Udovič Anton, Smrdel Ivan, Kontelj Ivan, Smrdel Ignacij, Porenich Andrej, Pavlovič Luka, Hrebelj Mihael, Slavec Gašper, Smrdel Ivan.

Smešnice.

Mrzlega zimskega dne je strgan berač potrkal na vrata ter gospodinjo prosil za kako obleko. «Tu imate par hlač mojega moža». Berač: «Hvala lepa, gospa, toda ali bi mi jih hoteli dati pri krojaču obrniti?»

Dva gospoda sta sedela v kavarni pri isti mizi in pes enega je ležal pred nogami družega. «Vzemite tega psa že enkrat proč, že čutim, da mi bolhe lezejo po mečah». Nato je oni rekel psu: «Pojdi Floki, greva proč, ta gospod ima holhe».

V nekem kraju je umrl star letovičar. Pisma in časopise, ki so še prihajali na njegov naslov, je pismonoša vračal ter napisal pripombo: «Točasno umrl».

Mama: «Jakec, gotovo sem ti že dvajsetkrat rekla: ne vtikaj prstov v nos!» — Jakec: «Zakaj so pa potem te luknje?» — Mati: «Ne odgovarjati! Prste stran!» — Jakec: «Kam naj jih pa zdaj denem?»

Nekdo je jahal osla, a mali fantalin, ki je stal na cesti, je debelo gledal za njim. Jezdec je bil radi tega nekoliko nevoljen ter je zavpil nanj: «Kaj, ali še nikoli nisi del osla?» «O že», odvrne fant, «ampak enega vrh drugega še ne».

:-: Ljudsko Pratiko :-:

prodajajo sledeči g. razprodajalci:
v TRSTU: Trg. Stoka, via Milano 37
V. Fortunato, via Rossini 26
Knjig. Trani, via Cavana 2
E. Toffoletto, Piazza Cavana.
v AJDOVŠČINI: Trgov. Brata Dolenc
Fran Poniž
v AVBERU: Mihael Klavora, 12
v BISTRICI: Aleksander Ličan
na COLU: Josip Pregelj, 44
na ČELJU: Rudolf Ivančič, 33
v KANALU: Izidor Ivančič
v KOSANI: Andrej Valenčič, 41
v OPATIJI: A. Tomašič
v PAZINU: Angela Cipola
v POSTOJNI: Anton Milavec
na PREGARJAH: Viktor Bubnič
na PREMU: Pavel Žnidaršič
v RICMANJIH: Fran Bonano
v TOLMINU: Agostino Negro
v TRNOVEM: Fran Valenčič 139
na UBELJSKEM: Ivan Počkaj
v ZAREČJU: Alojz Matko, 33

ZAHVALA

Tem potom se podpisani najtopleje zahvaljujem slavni zavarovalnici „La Fondiaria“ Dragotinu Starec iz Barkovelj, za hitro in točno izplačilo odškodnine, katero sem prejel za pogorelo mi poslopje in neprimičnine.

Vsak umen gospodar naj se zavaruje pri tej najkulantnejši in najcenejši družbi.

Cere, 25. novembra 1927.

Cergolj Josip.

:-: Ljubljanska kreditna Banka :-:
Podružnica v Trstu: Via XXX Ottobre 11

- Glavnica in rezerve Dinarjev - 60.000.000. Telefon 5-18, 22-08	CENTRALA V LJUBLJANI	- Glavnica in rezerve Dinarjev - 60.000.000. Telefon 5-18, 22-08
--	-----------------------------	--

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4 1/2%, na tekočih računih po 5%, vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

PODRUŽNICE: GORICA, Brežice, Celje, Cernomeli, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad.	Naprikladnejša zveza z Jugoslavijo Blagajna je odprta od 9 1/2-12 1/2 in od 14 1/2-16	PODEUŽNICE: Novo Mesto, Ptuj, Rakek, Sarajvo, Slovenj-gradec, Split, Šibenik, Sonzonska eks-pozitura: Rogaska Slatina.
--	---	--

Gospodarstvo

Smisel „bitke za žito“

V Italiji se poseje letno nekaj manj kot 5 milj. ha zemljišča s pšenico. Srednji pridelok na ha znaša 11 do 12 q. Letos, leta 1927, je bilo pridelanih okoli 55 milj. q pšenice, torej okoli 11 q na ha.

Celotna potreba pšenice se računa na okoli 80 milijonov q, ali približno na 2 q pšenice na glavo in leto. Ker ne pridelata Italija toliko pšenice, jo mora uvoziti. Za uvoženo pšenico gre letno v inozemstvo mnogo stotin milijonov lir, kar posebej razvidimo iz naslednjih števil, iz najzadnjih let. Italija je namreč uvozila leta

1924 21.3 milj. q pšenice za 2 1/2 milijardi lir,

1925 22.4 milj. q pšenice za 3.8 milijarde, lir,

1926 21.1 milj. q pšenice za 3.5 milijard lir.

Dotične milijarde lir so mišljene v papirnatih lirah.

«Bitka za žito» ima namen napraviti Italijo neodvisno od inozemstva glede krušnega žita. V tem slučaju ne bi Italija pošiljala v inozemstvo toliko milijonov, ki bi potem ostali doma in se bi lahko uporabili v druge namene.

Če pa hoče Italija kriti doma vso potrebo kruha, to je pridelati doma dovolj pšenice, mora predvsem dvigniti pridelok, in to srednji pridelok na ha. Srednji pridelok pa se mora dvigniti več kot za tretjino. Če ostane površina pod pšenico ista kot je danes, to je okoli 5 milj. ha, se mora v srednjem pridelati na vsakem ha najmanj 16 q zrnja, da tako dobimo potrebnih 80 q. Če bi znašal srednji pridelok 17 q na ha, bi bila potreba gotovo krita, pri 18 q in naprej bi ostalo že nekaj za izvoz. Če bi srednji pridelok še višje dvignili, bi pšenico izvažali in ne bi bilo potrebno pošiljati milijone v inozemstvo, pač pa jih bi od tam dobivali.

Ali je mogoče dvigniti srednji pridelok od 11 oziroma 12 q na 17 q pri hektaru? Poskusi so to pokazali. Ko bodo vsi italijanski kmetovalci sejali dobro seme, odgovarjajoče gnojili in temu primerno obdelovali polje, bo srednji pridelok dosegel in prekoračil mejo 17 q na ha. In ta cilj ima «bitka za žito».

Oskrba starega drevja.

Predvsem moramo vpoštevati, da je težje vzgojiti mlado drevo, kot oskrbovati staro. Mlado drevo moramo vsaditi in potem gojiti ga leta in leta, predno vidimo najmanjši sad. Mlado drevo ima navadno tudi več sovražnikov kot staro. Mogoče ga zajec ogloda, živina prelomi, lahko zlikovec oškoduje. Mnogo nevarnosti gre mimo, predno zraste kmetovalcu v veselje in korist. Staro drevo pa je zelo redko, ki se ne bi dalo spraviti k rodovitnosti, k dohodkom. In kdo jih ni potreben?

Torej bomo skrbeli za stara drevesa, samo kako?

Predvsem oglejmo si staro drevo od vrha do tal in presodimo ga. Mogoče je polno lišaja in mahu. Vzemimo ostro žičasto ščetko ali strguljo in očistimo deblo ter vse debelejšje veje mahu in lišajev. Deblo in veje namažimo z najcenejšim sredstvom, ki je apneni belež, katerega pripravimo iz 1 kg vgašenega apna, 1/4 saj in 3 litrov vode. Vsak čopič je dober. To napravimo v jeseni. S tem onemogočimo različnim škodljivcem, da bi se med mahom in lišajem, pa tudi med raskavo skorjo skrivali čez zimo.

Mnogo starih sadnih dreves je votlih, piškavih. Če je votlina majhna, jo lepo očistimo. Če so robovi votline piškavi ali gnili, odstranimo z nožem ali drugačnim rezilom vso piškavino in gnilobo. Ko je to urejeno, namažemo votlino od znotraj s karbolinejem in votlino zapolnimo s cementom. Če pa je votlina velika in se razteza recimo skozi celo deblo, napolnimo votlino z navadno zemljo, kljub temu, da je nismo mogli očistiti in namazati. Zemljo v votlini stlačimo, na vrhu jo pa odenemo še s ce-

mentno plastjo. To ima predvsem namen, onemogočiti vodi dežnici dostop v votlino in notranjost drevesa ter tako povzročati nadaljnje gnitje.

Ko je deblo in ko so veje očiščene, lotimo se krošnje. Najprej bomo ugotovili, da je nekaj vej suhih, druge so prelomljene. Vse take veje naj izginejo. Odžagajmo jih, rane pa zamažimo s cepilno smolo. Če pa je nimamo in nimamo denarja zanjo, vzemimo malo ilovice in zamažimo. Tudi apneni belež ne bo škodil, a najboljša je cepilna smola. Odstraniti moramo tudi vsaj eno od dveh vej, ki bi se drgnili. Če je drevo zelo, zelo ostarelo, ga pomladimo. V ta namen drevo obžagamo. Spomladi bo drevo zaglalo nove poganjke in drevo bo v par letih popolnoma pomladeno.

Tudi staro drevo pa potrebuje življenja, potrebuje hrane. Hrane pa damo, če drevesu gnojimo. Vsak gnoj je dober, pa naj si bo gnojilica, hlevski gnoj ali umetna gnojila. Potrebno je le gnojiti.

Kadar že gnojimo, bomo imeli največji dobiček od gnoja, če ga podkopljemo, za gnojnico pa moramo itak zemljo zrahljati pod krono drevesa. Okopanje drevesa je potrebno predvsem radi zraku, katerega korenine nujno potrebujejo.

Če bomo tako oskrbeli staro sadno drevo, smo lahko prepričani, da nam bo v kratkem času rodilo obilega sadu.

Varstvo krta. V goriški pokrajini je prefektura poslala na vse občine ukaz, naj se prepove lov na krte. Tisti, ki bi krte lovili, naj se kaznujejo z globo.

Vi. dohodkov V Pjemontu so vpeljali rezo srebrne lisice, ki ima zelo dragoceno kožo. Za par teh lisic so plačali 30 tisoč lir. Priredili so zanje posebno lovišče, kjer se bodo svobodno gibale in razmnoževale.

Petrolej v Italiji. Na senatni seji 13. decembra je minister javnih naprav Beluzzo potrdil, da se v Italiji nahajajo petrolejska ležišča, toda v velikih globočinah. Ministrstvo je izdalo v dveh zvezkih razprave učenjakov o teh podzemeljskih zakladih. Za dviganje bo treba kajpak še časa in kapitala.

Cena vina v Vipavski dolini se giblje okrog 2 L za l. Pri boljši kakovosti gre tudi čez.

Po čem je lira?

Dne 25. decembra si dal ali dobiš:	
Za 100 dinarjev	33.— L
» 100 čeških kron	56.— »
» 100 franc. frankov	74.25 »
» 100 švicarskih fr.	365.— »
» 100 nemških mark	450.— »
» 100 avstr. šilingov	260.— »
» 1 dolar	18.45 »
» 1 angleški funt	91.50 »

Tajništvo in naša pošta.

I. T. Podstenje. Odgovorili smo vam v pismu.

V. I. Gor. Nekovo. Obnovitveno delo na nekaterih cestah v Istri je že pričelo. Izključeno pa je, da bi vi mogli dobiti tam delo, ker ga je še za Istrane premalo.

Kosmač Lovrenc Zabrežec. Rekurz smo vložili.

A. Ostrouška, Kobjeglava. Poslati nam morate bolj natančne podatke: ime očeta, ali je živ, rodbinsko (dekliško) ime matere, kraj približno ste vložili prošnjo, ali ste sklenili konkordat. Dobro bi bilo, da nam pošljete kak dokument od finance.

«Poštena družina in «čine». O tem je bilo že rečeno, kar se je dalo povedati.

Podlistek, ki ste ga poslali, je velikonočnega žanra.

Pozdravi vojakov se ne smejo priobčevati v listih.

Dopis o Baronki je preveč oseben.

Podgrađe. Ve hočete, da se priobči «ravno tako», kakor ste zapisale. Pesnitev pa žal nima dovolj izpiljene oblike, da bi jo mogli ravno tako natisniti.

Tipografia Fratelli Mosetti — Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Andrej Purić

TRST

Via Media št. 6

Kovaški

mojster

IZVRŠUJE vsakovrstna stavbena dela, železne ograje in mrežja - akosnja izvršitev - Stedilniki vseh vrst - Izdeluje tudi železne roletes. Poprave spopolnitve

Slamorenice

in več sto nožev (klinj) za slamorenice. Velika izbira modernih PLUGOV svetovnoznane tovarne EBERHARDT. Jamči se za dobro in lahko oranje vsakega pluga; na željo se da plug tudi na poskušnjo. — V zalogi imam tudi obračalne pluge.

Matija Valenčič, Ribnica s. St. Peter na Krasu.

Najvišje cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatič, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

TRST - Via Battisti št. 10 II. nadst. vrata 16
Telefon inter. št. 36-65.

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Zobozdravnik

dr. Sardoč D.

ordinira

v Trstu

via M. R. Imbriani 16 III

(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

(Podruž. Sv. Mar. Magd. zgor. št. 1.)

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje višje kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Trgovina z železnino WEISS

TRST - Via Udine št. 67.

Prodaja po najnižjih cenah štedilnike (šparherde), peči, cevi in kijeke za odpeljavo dima, železne plošče in obroče za štedilnike, železje za vrata in okna, orodje, vijake, žeblice itd. — Kuhinjsko posodo, aluminijasto, emajlirano, porcelanasto. Stekleno posodo. Oljate barve. Igrače. Metle in krtače.

Brez konkurence! Najnižje cene!

ACQUA DELL'ALABARDA

proti izpadanju las. Vsebuje katin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellonovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

LASTNA IZDELOVALNICA :-:

Čevlji delani samo na roko

Tvrška znana po vseh podeželskih sejnih.

Velika izbira.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomu in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Zima prikima
ptičke spodi.
Do Forcessina
človek hiti.

Kdor zmrzovati
noče v noge,
hitro nabavi
čevlje nove.

Cena je prava,
dobro blago.
Vsi Forcessinu
hvalo dajo.